

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum Seus sciat infinita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

definitioni infiniti, quia infinitum est cuius quantitate accipientibus semper est aliquid ultra accipere, ut dicitur in 3. Physi. illud autem quod cognoscitur oportet a cognoscere accipi: nec plene cognoscitur cuius aliquid est extra cognoscitur, & sic patet, quod definitioni infiniti repugnat quod plene ab aliquo cognoscatur. cum ergo quicquid Deus cognoscit plene cognoscat, Deus infinita non cognoscat.

¶ 9 Præter. Scientia Dei est mensura rei scitæ: sed infiniti non potest esse aliqua mensura. ergo infinitum non cadit sub scientia Dei.

¶ 10 Præter. Nihil aliud est mensuratio, quam certificatio de mensurati quantitate. si ergo Deus cognosceret infinitum, sic sciret quantitatem eius, & mensuraret ipsum, quod est impossibile: quia infinitum in quantum infinitum est inmensum. ergo Deus non cognoscit infinitum.

11. de civit. p. 1. c. 18. mo. 5.

SED CONTRA. Sicut dicit Augustinus. 11. de civitate Dei, quis infinitorum numerorum nullus sit numerus: non est tamen incomprehensibilis ei cuius scientia non est numerus. ergo Deus potest scire infinita.

¶ 2 Præter. Cum Deus nihil faciat incognitum, quicquid potest facere sciet: sed Deus potest facere infinita. ergo potest scire infinita.

¶ 3 Præter. Ad intelligendum aliquid requiritur immaterialitas ex parte intelligentis & ex parte intellecti, & coniunctio utriusque: sed intellectus divinus in infinitum est immaterialior, quam aliquis intellectus creatus. ergo in infinitum est magis intellectivus: sed intellectus creatus potest in potentia infinita cognoscere. ergo divinus poterit cognoscere infinita in actu.

¶ 4 Præter. Deus scit quæcumque sunt, erunt vel fuerunt: sed si mundus in infinitum duraret nunquam generatio finiretur, & sic erunt singularia infinita: hoc autem esset Deo possibile. ergo non est impossibile ipsum cognoscere infinita.

¶ 5 Præter. Sicut dicit Com. in 11. Metaphy. omnes proportionales & formæ quæ sunt in potentia in prima materia sunt in actu in primo motore, cuiusmodi consonat quod Augustinus dicit, quod rationes seminales sunt in prima materia, sed rationes causales sunt in Deo: sed in prima materia sunt infinitæ formæ in potentia, eo quod eius potentia passiva est infinita. ergo & in primo motore. si Deo sunt infinita in actu, sed quicquid est in actu in eo ipse cognoscit. ergo Deus cognoscit infinita.

Quod est secundum per librum Arist. co. 18. in fine.

¶ 6 Præter. Augustinus. 13. de civitate Dei contra Academicos disputans, qui negabant aliquid esse verum, ostendit quod non solum est numerosa multitudo verorum, sed et infinita per reduplicationem intellectus supra scriptum, vel etiam dictionis, ut si ego dicam verum, verum est me dicere verum, & verum est me dicere verum, & sic in infinitum: sed omnia vera Deus cognoscit. ergo Deus cognoscit infinita.

¶ 7 Præter. Quicquid est in Deo Deus est. ergo scientia Dei est ipse Deus: sed Deus quia infinitus est, nullo modo comprehenditur. ergo & scientia eius est infinita. ergo ipse infinitorum scientiam habet.

11. de civit. Dei. c. 18. mo. 5.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicit Augustinus. 12. de civitate Dei, quidam volentes iudicare de intellectu divino per modum intellectus nostri dixerunt, quod non potest cognoscere infinita, sicut nec nos: & ideo, cum ponerent cum cognoscere singularia, et cum hoc ponerent mundum æternum, sequerebatur quod esset revolutio eorumdem secundum numerum in duobus sæculis, quod penitus est absurdum. Unde dicendum, quod Deus infinita cognoscit, ut potest ostendi ex his quæ sunt supra determinata. Cum, si ipse sciat non solum quod fuerunt,

vel sunt, vel erunt, sed etiam omnia, quæ nata sunt eius bonitatem participare: cum huiusmodi infinita, eo quod sua bonitas est infinita, relinquitur quod ipse infinita cognoscit, quod qualiter considerandum est. Sciendum est igitur, quod secundum virtutem medij cognoscendi cognoscitur multa vel pauca se extendit. Sicut similitudo que recipitur in visu, est determinata secundum particulares conditiones rei, unde est distincta in cognitionem unius rei: sed similitudo rei accepta in intellectu, est absoluta a particularibus conditionibus: unde cum sic elevatur, est distincta in plura. Et quia una forma univocalis nata est ab infinitis singularibus participari: inde est quod intellectus noster quodammodo infinita cognoscit: sed quia similitudo, quod est in intellectu, non ducit in cognitionem singularium quantum ad ea, quibus singularia ad invicem distinguunt, sed solum quantum ad naturam communem, inde est quod intelligitur respectum speciem, quam habet apud se non ergo est cognoscitius infinitorum, nisi in potentia, sed medium illud, quo Deus cognoscit, scilicet essentia sua, est infinitorum similitudo, quod ipsam imitari possunt, nec tamen quantum ad id, quod commune est eis, sed quantum ad ea quibus ad invicem distinguunt, ut ex precedentibus patet: unde divina scientia efficiatur ad infinita cognoscenda. Quomodo autem alia infinita cognoscit, hoc modo considerandum est: nihil enim prohibet infinitum esse aliquid uno modo, alio modo finitum, ut si aliquid corpus esse, quod longitudine infinitum, sed latitudine finitum, similiter potest esse in formis, ut si aliquid corpus in finitum ponamus esse albi, quantum ad albedinem extensivam secundum quam dicitur quantitas accidentis erit infinita: quantitas autem per se, similitudo hominis esset finita. Et similiter est de quacunque forma corporis finiti: quia omnis forma recepta in aliqua materia finitur ad modum receptæ: de qua ita non habet intentionem infinitam. Invenitur tamen sicut repugnat cognitioni, ita & repugnat cognitioni, infinitum, nec cognoscitur nec transtrahitur potest: nihilominus tamen si aliquid movetur per viam finiti, sic perfecte cognoscitur potest. quia finiti ratio congruit quantitati secundum Philosophum. in 11. Metaphy. omnis autem quantitas de sui ratione habet ordinem partium, sequitur quod tunc infinitum per modum finiti cognoscitur, quando apprehenditur pars per partem. unde si sic intellectus noster debet cognoscere corpus album, nullo modo cognoscere poterit ipsum perfecte, nec albedinem eius: si autem cognoscat naturam albedinis vel corporis, invenitur in corpore infinito, sic cognoscit infinitum perfecte quantum ad omnes partes eius, tamen per viam finiti. & sic possibile est, ut intellectus noster quodammodo infinitum cognoscit perfecte cognoscat, sed infinita discrete nullo modo, eo quod non potest per viam speciem multam cognoscere: & inde est quod si multa debet considerare oportet quod unum post alterum cognoscat: & inquantum discretam per viam quantitatis continuam cognoscat. unde si cognosceret infinitam multitudinem in actu, sequeretur, quod cognosceret infinitum per viam finiti, quod est impossibile. Sed dicitur

nus intellectus per vnā speciē cognoscit oīa : vnde A
simul & vno intuitu est eius cognitio de oībus, &
sic nō cognoscit multitudinem fm ordinē partiū
multitudinis, & sic pōt infinitā multitudinē cogno
scere nō p viā infiniti. s. n. per viā infiniti cognosce
ret, vt acciperet partē multitudinis post partem, nū
quam veniret ad finē, vnde nō pfecte cognosceret.
vnde concedo simpliciter, q̄ Deus cognoscit actū
infinita absolute, nec ipsā infinita adaequantē intel
lectū eius, sicut ipse a se cognitus suū intellectū adae
quat, q̄a cōsētia in infinitis creatis est finita, quasi in
tēsiue, sicut albedo in corpore infinito, essentia autē
Dei est infinita oībus modis: & fm hoc oīa infini
ta sunt Deo finita, & sunt cōprehensibilia ab ipso.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ fm hoc dī aliquid
finita sciente, quia scitur quod intellectum sciētis
non excedit, vt aliquid eius sit extra intellectum
scientis: sic enim habet se ad intellectum sciētis per
modum finiti, nec est inconueniens hoc accidere
de infinito quod non per viam infiniti scitur.

AD SECVNDVM dicendū, q̄ sciētia simplicis noti
tiae & visionis nullā differentia importat ex parte
sciētis: sed solū ex parte rei scitae: dī. n. scientia visi
onis in Deo ad similitudinem visus corporalis, q̄ res
extra se positas intuet: vnde per scientiam visionis
Deus scire non dicitur, nisi quā sunt extra ipsum, q̄
sunt vel praesentia vel praeterita uel futura: sed scien
tia simplicis notitiae, ut supra probatum est, etiam
est eorum quae nec sunt, nec erunt, nec fuerunt, nec
alio modo scit Deus ista & illa. vnde non est ex par
te sciētiae quod Deus infinita non videat: sed ex
parte ipsorum visibilibus quae non sunt: si vero esse
pōnerentur infinita uel actu uel successiue, procul
dubio ea Deus cognosceret scientia visionis.

AD TERTIVM dicendū, q̄ visus proprie est quidā
corporalis sensus: vnde si nomē visionis ad immate
riale cognitionē transferat, hoc non erit nisi meta
phorice, in talibus autē locutionibus fm diuersas si
militudines in rebus repetitas diuersa est veritatis
rō: vnde nihil prohibet aliquando omnem scientiā
diuinam uisionem dici: aliquādo vero solam illam,
quae est praesentium praeteritorum & futurorum.

AD QVARTVM dicendū, quod ipse Deus per
suam essentiam est similitudo rerum omnium &
propria vniuersiuitatis. vnde in Deo non dicuntur
esse plures rationes rerum nisi secundum diuersos
respectus eius ad diuersas creaturas, qui quidem re
spectus sunt relationes rationis tantum: non autem
est inconueniens relationes rationis multiplicari in
infinitum, vt Auic. dicit in Metaphysica sua.

AD QVINTVM dicendū, q̄ per transitio importat
motum de vno in aliud, & quia Deus non discurrē
do cognoscit omnes partes infiniti, siue cōtinui si
ue discreti: sed vno simplici intuitu perfecte infini
tum cognoscit, nec tamen infinitum intelligendo
pertransit. Ad sextum dicendū, sicut ad primum.

AD SEPTIMVM dicendū, q̄ ratio illa procedit de
infinito priuatiue dicto: quod solū in quantitati
bus inuenitur, omne enim priuatiue dictum est im
perfectum, non autem procedit de infinito negati
ue dicto: quomodo Deus infinitus dicitur: hoc enim
perfectum est, ut aliquid per nihil terminetur.

AD OCTAVVM dicendū, q̄ rō illa pbat q̄ infinitum
cognosci nō pōt p viā infiniti, q̄a quamcumq; par
tē quantitatis eius acceperis cuiuscūque mensurae
semper erit aliqd accipere de ipso: sed Deus non hoc
mō cognoscit infinitū ut trācat de parte in partē.

AD NONVM dicendum, q̄ illud quod est infinitū
quantitate, habet esse finitū, vt dictum est, & secun
dum hoc diuina scientia potest esse infiniti mensura.

AD X. DICENDū, q̄ rō mensurationis cōsistit in hoc,
q̄ fiat certitudo de quāritate alicuius determinata:
sic autē Deus infinitū nō cognoscit, vt sciat aliqd
eius quantitatē determinatā: quia eam non habet.
vnde non repugnat rōni infiniti, q̄ ad Deo sciatur.

ARTICVLVS X.

Utrum infinita Deus efficere possit.

DECTIMO quaritur, & fuit quāsitū incidēt, vtrū
Deus possit facere infinita. & vtrū sic, rationes
enim in mente diuina existētes sunt factiue rerum,
nec vna impedit aliam a sua actione. cum ergo sint
infinitae rationes in mente diuina, possunt ex eis cō
sequi infiniti effectus diuina potentia exequente.

¶ 2. Praet. Potentia creatoris in infinitum excedit
potentiam creaturae: sed de potentia creaturae est,
vt producatur infinita successiue. ergo simul Deus
potest producere infinita.

¶ 3. Praet. Frustra est potentia quae non reducit ad
actum, & maxime si ad actum reduci non possit: sed
potentia Dei infinitorum est. ergo frustra esset talis
potentia, nisi actu posset facere infinita.

SED CONTRA est, q̄ Seneca dicit, Idea est exēplar
rerum quae naturaliter sunt: sed non possunt natu
raliter esse infinita, & ita nec fieri, vt videtur, quia
quod non potest esse, nec fieri, ergo in Deo infini
torum non erit idea: sed Deus nihil potest operari
nisi per ideā. ergo Deus nō potest operari infinita.

¶ 2. Praet. Cū dī Deus creare res, nihil nouū ex parte
creantis ponitur: sed ex parte creaturae tātū, vñ hoc
idē vtrū esse dictū Deū creare res, q̄d res exire in esse
a Deo. ergo eadē rōne Deū posse creare res, idē est
q̄d res posse exire in esse a Deo: sed res infinita non
pōt fieri, quia non est in creatura potentia ad actū
infinitum. ergo nec Deus pōt infinita actu facere.

RESPON. Dicendum, q̄ dupliciter inuenitur infi
niti distinctio: vno modo distinguitur per potētiam
& actum: & dī infinitum potentia, q̄d semper in suc
cessione cōsistit, vt in generatione corporum, &
in diuisione cōtinui, in quibus omnibus est poten
tia ad infinitū semper vno post aliud accepto: actu
autem infinitum, sicut si pōneremus lineam termi
nis carentem. Alio modo, distinguitur infinitum in
per se & per accidēs, cuius distinctionis intellectus
hoc modo patet: infiniti enim ratio, vt dictum est,

quantitati cōgruit, quantitas autem per prius dicitur
de discreta quantitate, quā de continua & ideo
ad videndum qualiter sit per se & per accidēs infi
nitum, cōsiderandum est, q̄ multitudo q̄nq; requiritur
per se, quandoq; vero per accidēs tantū: per
se quidem multitudo requiritur, vt patet in causis
ordinatis & effectibus, quorum vnum habet depen
dētiam essentialē ad aliud: sicut anima mouet calo
rem naturalē, quo mouentur nervi & musculi,

quibus mouētur manus, quae mouent baculū, quo
mouetur lapis: in his. n. quodlibet posteriorū per se
dependet a quolibet praecedentiū: sed per accidēs
multitudo inuenitur, q̄n omnia, quae in multitudine
cōtinentur quasi loco vnius ponuntur, & indiffe
rēter se habēt siue sit vnū, siue multa, siue pauciora,
sicut si aedificator facit domū, in cuius factione plu
res ferrae cōsumūtur successiue. multitudo ferrarū
nō requirit ad factionē domū, nisi p accidēs ex hoc
q̄ vna nō pōt semp durare, nec differt aliqd ad do
mū quotcūq; ponant, vñ nec vna earū habet depē
dentiam.

Quaest. disp. S. Tho. QQ den.

In corp. sect.

1. par. q. 15. art. 3.

Lib. 8. epist. 66. par. 1. au. te. me.

Art. proccū.